

PARLAVÀ

El municipi de Parlavà s'estén per terrenys de la plana d'inundació del riu Daró, que travessa, de sud a nord, l'extrem est del territori. El terme municipal comprèn el poble de Parlavà, cap del municipi, i, a més, el poble de Fonolleres, els veïnats de la Rutlla i de Matabou i nombroses masies. A Parlavà la carretera C-252 es creua amb la local GI-643, que, des de Torroella de Montgrí, enllaça amb la carretera C-66 a l'altura del terme municipal de la Pera.

La primera documentació escrita sobre Parlavà data de l'any 989; apareix en el testament del comte Gausfred I d'Empúries. Més endavant, trobem referències a la localitat en els segles XI i XII, sempre en relació amb el domini exercit sobre la zona pels comtes d'Empúries.

Text: MJV

Església de Sant Feliu

L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT FELIU s'aixeca en el punt més elevat de la població de Parlavà. Està documentada ja a l'acta fundacional de la canònica de la catedral de Girona, de l'any 1019, on s'esmenta com Sant Feliu de *Palacio Rabanicum* entre les donacions dels comtes Ermessenda i Berenguer Ramon I. Més tard, l'any 1062, un clergue de la catedral gironina dona a la seu unes possessions situades *intra terminos parrochie Sancti Felicis Palacio Rauani*. El domini episcopal sobre el lloc es confirma en altres documents ja del segle XII. El 1269, el comte d'Empúries Ponç Hug III i el seu fill Huguet (futur Hug V d'Empúries) van permutar la jurisdicció civil i

criminal de Parlavà, entre altres poblacions, amb el bisbe de Girona Pere de Castellnou, a canvi de la jurisdicció sobre Canet de la Tallada i Sant Iscle d'Empordà. Uns mesos més tard, la parròquia de Parlavà va passar a formar part del castell episcopal de Rupjà.

Sant Feliu de Parlavà és un edifici originalment romànic, encara que alterat per diverses reformes posteriors. L'església està constituïda per una única nau, coberta per una volta de canó apuntat, amb una capella lateral per cada costat i una moderna sagristia adossada al costat de l'Epístola. A l'exterior, la façana occidental de l'edifici mostra clarament el contrast

Absis

Finestra de l'absis

Interior

d'aparells que hi ha entre l'obra original i els afegits tardans. Sobre la portada barroca –datada el 1742– i l'òcul que té damunt es percep encara la primitiva morfologia de la testera, on s'insinua una coberta a dues vessants i un campanar d'espaldanya configurat per dues grans obertures de mig punt per a les campanes –al qual s'accedia per la part posterior, per una escala de pedra en part conservada–, sobre les quals es podria haver aixecat una tercera obertura, que avui es revela trencat com si es tractés de dues pilastres.

Aquest antic frontispici va quedar completament integrat en una moderna obra de fortificació aixecada sobre la coberta de l'antic temple, les dimensions del qual pràcticament doblen l'altura original de l'edifici. En un dels carreus angulars, situat per sobre de la cornisa que circumda tota la construcció, hi ha un baix relleu amb una creu grega inscrita en un cercle. Aquest element té semblança amb un altre disposat a l'església de Sant Esteve de Canapost, que apareix en un lloc similar del frontis. A la part superior del temple hi ha una sèrie d'elements defensius: un matacà al mur nord i una successió d'espitlleres concentrades sobretot en el llenç oriental, la forma turriforme de secció semicircular del qual és causada per ser la prolongació en vertical de l'absis, que està dotat d'un gran sòcol en la seva part inferior. Sobre aquesta superestructura oriental s'aixeca l'actual campanar, una torre construïda durant el segle XIX. Una finestra axial, amb forma de doble arc de mig punt, s'obre al centre de l'hemicicle absidal.

A l'interior, l'absis de Sant Feliu de Parlavà està resseguit a mitjana altura, en el punt d'arrencada de la volta, per una imposta motllurada en forma de nacella. Per sota d'aquesta imposta, la meitat inferior del parament mostra un aparell constructiu de carreuat format per carreus de mida mitjana, ben escairats i disposats de manera regular, concordants amb aquells que formen l'aparell del parament exterior del mateix semicilindre absidal. Per sobre de la imposta, l'absis es cobreix amb una volta de quart d'esfera lleugerament apuntada, construïda amb pedres més petites i només desbastades, que se segrega respecte a la nau mitjançant un arc triomfal també apuntat. La resta de l'edifici es presenta cobert amb una volta de canó apuntat, la superfície de la qual es recobreix amb una capa d'arrebossat.

Per les seves característiques constructives, particularment l'apuntament de les voltes de l'absis i de la nau, cal classificar Sant Feliu de Parlavà dins de les esglésies pertanyents al romànic tardà; la seva construcció degué tenir lloc entre finals del segle XII i principis del XIII.

MAREDEDEU AMB EL NEN (DESAPAREGUDA)

A la bibliografia de l'últim quart del segle XX es troben notícies sobre la troballa a l'església de Sant Feliu de Parlavà d'una marededeu sedent amb el Nen, que fins a la dècada del 1970

sembla que es conservava en una de les cases properes a l'església. Actualment s'ignora el parador d'aquesta imatge, que va ser venuda a un particular.

Les dues fonts bibliogràfiques consultades mostren dos retrats molt diferents de la talla. En una monografia sobre marededeus romàniques publicada el 1977, es descriu la peça en un deplorable estat de conservació i molt atacada per xilòfags, que haurien eliminat per complet al Nen. Per contra, a l'estudi del 1989 per a l'obra *Catalunya Romànica*, la imatge s'afirma relativament ben conservada i amb la presència de la figura del Nen. Els dos textos ofereixen fotografies que s'avenen amb les respectives, i contradictòries, descripcions.

Sigui com sigui, és clar que es tractava d'una Verge d'uns 55 cm d'altura, tallada en fusta i representada amb marcada frontalitat i lleugera asimetria, sobre el genoll esquerre de la qual descansava el Nen. Les dues figures anaven coronades, asseguda la de la Verge sobre un tron auster i de respallier baix. Tota la imatge estava ricament policromada, encara que probablement la capa pictòrica degué ser tardana. Pels seus atributs morfològics, la marededeu de Parlavà sembla una talla de cronologia tardana dins del segle XII, o fins i tot posterior, obra ja de la següent centúria.

Text i fotos: AVPM

Bibliografia

CATALUNYA ROMÀNICA, 1984-1998, VIII, pp. 251-253; NOGUERA I MASSA, A., 1977, pp. 202-203.